

מפתח תשובות נכונות

שאלה	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
תשובה	(2)	(1)	(2)	(4)	(1)	(3)	(1)	(2)	(4)	(4)

שאלה	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
תשובה	(4)	(3)	(3)	(3)	(3)	(1)	(2)	(2)	(1)	(4)

שאלה	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
תשובה	(4)	(1)	(2)	(4)	(3)	(1)	(2)	(4)	(2)	(4)

הסברים

מילים וביטויים (שאלות 1-4)

1. איזו מן האפשרויות המוצעות משלימה את המשפט שלהלן בצורה הטובה ביותר?
 בפרויקט זה יידרש מכולנו **אורך רוח**, שכן הוא מורכב ומסובך, ועלול להימשך זמן רב.
- תשובה (1): משוא פנים = אפליה; איפה ואיפה
- תשובה (2): אורך רוח = סבלנות; איפוק
- תשובה (3): מורך לב = פחדנות; חרדה
- תשובה (4): חרון אף = כעס; זעם; רוגז
- תשובה (2).**

2. איזו מן האפשרויות המוצעות משלימה את המשפט שלהלן בצורה הטובה ביותר?
 ה**מטרונית** הייתה לבושה בהידור.
- תשובה (1): מטרונית = גברת **כבודה**; אישה מבני אצילים
- תשובה (2): אלונטית = מגבת
- תשובה (3): זיבורית = קרקע לא טובה; גרוע
- תשובה (4): סדקית = מיני דברים קטנים; ציוד תפירה
- תשובה (1).**

3. באיזה מהמשפטים הבאים המילה המודגשת מתאימה להקשר בצורה הטובה ביותר?
 פירוש המילה 'הדום' הוא שרפרף נמוך המשמש להנחת הרגליים.
- תשובה (1): האיכר אסף את התבואה שקצר בעזרת ה**הדום**.
- תשובה (2): נחום הניח את רגליו על ה**הדום** ושקע בתנומה.
- תשובה (3): ה**הדום** שבמרכז העיר היה הומה אדם.
- תשובה (4): שרגא חבש את ה**הדום** לראשו ויצא אל הרחוב.
- תשובה (2).**

4. באיזה מהמשפטים הבאים המילה המודגשת מתאימה להקשר בצורה הטובה ביותר?
פירוש המילה 'כלונס' הוא מוט; קורה ארוכה ודקה.
- תשובה (1): עוזי שאב סיפוק רב מעבודתו **ככלונס** בנמל התעופה.
- תשובה (2): המוכר הבטיח לי כי הכלונסאות שרכשתי אצלו ארוגים בעבודת יד.
- תשובה (3): הכלונסאות שאפתה מירי היו פריכים וטעימים.
- תשובה (4): ענפי הצמח התפתלו סביב הכלונס שהוצב בערוגה.
- תשובה (4)**.

אנלוגיות (שאלות 5-10)

5. השאלה: **מילון : אלפאביתי** -

היחס : מילון הוא משהו המסודר בסדר אלפאביתי.

א' הוא משהו המסודר בסדר ב'

- תשובה (1): יומן : כרונולוגי. האם **יומן** הוא משהו המסודר בסדר **כרונולוגי**? כן.
- תשובה (2): רדיו : אלקטרוני. האם **רדיו** הוא משהו המסודר בסדר **אלקטרוני**? לא.
- תשובה (3): רובוט : אוטומטי. האם **רובוט** הוא משהו המסודר בסדר **אוטומטי**? לא. רובוט הוא מכשיר המבצע דברים בצורה אוטומטית.
- תשובה (4): רומן : ביוגרפי. האם **רומן** הוא משהו המסודר בסדר **ביוגרפי**? לא. **רומן** יכול להיות **אוטוביוגרפי**, אולם אינו בהכרח כזה.
- תשובה (1)**.

-
6. השאלה: **ייעול : יעילות** - (ייעול - שיפור, הפיכה של משהו ליעיל יותר)

היחס : ייעול היא פעולה שמטרתה להגדיל את מידת היעילות.

א' היא פעולה המיועדת להגדיל את מידת ה-ב' של משהו

- תשובה (1): הגעה : נגישות. האם **הגעה** היא פעולה המיועדת להגדיל את מידת **הנגישות** של משהו? לא.
- תשובה (2): הסבר : עמימות. האם **הסבר** היא פעולה המיועדת להגדיל את מידת **העמימות**? לא. **עמימות** היא חוסר חדות, חוסר בהירות, **הסבר** היא פעולה המיועדת להקטין את מידת העמימות.
- תשובה (3): דחיסה : צפיפות. האם **דחיסה** היא פעולה המיועדת להגדיל את מידת **הצפיפות**? כן. **דחיסה** היא פעולה של הגדלת מידת **הצפיפות**.
- תשובה (4): מכירה : בעלות. האם **מכירה** היא פעולה המיועדת להגדיל את מידת **הבעלות**? לא. **מכירה** היא פעולה שבמסגרתה עוברת **הבעלות** מגורם אחד לגורם אחר.
- תשובה (3)**.

יולי 2011 - הסברים לפרק 1 בחשיבה מילולית

7. השאלה: **הכה** : הפליא מכותיו - (הפליא מכותיו = הכה מכות נמרצות, כלומר הרביץ ממש חזק)

היחס : הפליא מכותיו זה הכה מאוד חזק.
יש פה שתי פעולות זהות כאשר ב' היא א' ממש חזק. יחס של הקצנה

- תשובה (1): רצה : השתוקק. האם **השתוקק** זה רצה מאוד חזק? כן.
- תשובה (2): מרד : התמרד. האם **התמרד** זה מרד מאוד? לא.
- תשובה (3): פרש : בדידות. האם **בדידות** זה פרש מאוד? לא. מי שפורש הוא מי שהתבדל, כלומר נכנס למצב של **בדידות**.
- תשובה (4): הרס : התמוטט. האם **התמוטט** זה הרס מאוד? לא. אם מישהו הורס דבר מה, אותו דבר עשוי **להתמוטט**.
- תשובה (1)**.

8. השאלה: **עמד מנגד** : קריאה לעזרה - (עמד מנגד = לא התערב; לא סייע)

היחס : עמד מנגד זה לא הגיב לקריאה לעזרה.
א' זה לא הגיב ל-ב'

- תשובה (1): הזיק : פיצוי. האם **הזיק** זה לא הגיב לפיצוי? לא.
- תשובה (2): הבליג : התגרות. האם **הבליג** זה לא הגיב להתגרות? כן.
- תשובה (3): התנצל : עלבון. האם **התנצל** לא הגיב לעלבון? לא. **התנצל** זה הביע חרטה.
- תשובה (4): הפר : הבטחה. האם **הפר** זה לא הגיב להבטחה? לא. **הפר** זה לא קיים הבטחה.
- תשובה (2)**.

9. השאלה: **פן** : על גבי - (פן = יסוד; בסיס; חלק רחב שעל גביו מונח כלי כלשהו)

היחס : כן הוא משהו המשמש להניח על גבו דברים.
א' הוא משהו שנוהגים לשים ב' דברים

- תשובה (1): גשר : בין. האם **גשר** הוא משהו המשמש לשים בינו דברים? לא. **גשר** הוא משהו המשמש לקשר בין דברים.
- תשובה (2): מרתף : מתחת. האם **מרתף** הוא משהו המשמש לשים תחתיו דברים? לא. **המרתף** עצמו נמצא מתחת לבית.
- תשובה (3): טור : אחריו. האם **טור** הוא משהו המשמש לשים דברים אחריו? לא. **טור** הוא מצב בו דברים מונחים זה אחרי זה.
- תשובה (4): קופסה : בתוך. האם **קופסה** היא משהו המשמש לשים דברים בתוכה? כן.
- תשובה (4)**.

10. השאלה: **מיים** : **לסחוט** -

היחס: **לסחוט** זה להוציא ממשו **מיים**.
ב' היא פעולה המיועדת להוציא א' ממשו.

תשובה (1): חור : לחורר. האם **לחורר** היא פעולה המיועדת להוציא **חור** ממשו? לא. **לחורר** זה פעולה של יצירת **חורים**.

תשובה (2): נסורת : לנסר. האם **לנסר** היא פעולה המיועדת להוציא **נסורת** ממשו? לא. **לנסר** היא פעולה אשר תוצר הלוואי שלה הוא **נסורת**.

תשובה (3): דשן : לדשן. האם **לדשן** היא פעולה המיועדת להוציא **דשן** ממשו? לא. **לדשן** היא פעולה המבוצעת באמצעות **דשן**.

תשובה (4): עשב : לעשב. האם **לעשב** היא פעולה של הוצאת **עשב** ממשו? כן. **לעשב** היא פעולה של הוצאת, ניכוש העשבים הרעים.

תשובה (4).

החלפת אותיות (שאלות 11-14)

11. (1) בספרייה יש שעות קבועות שרק בהן מתבצעת **החלפת/השאלת ספרים**.

(2) חלב פרה אינו יכול לשמש **תחליף** לחלב אדם, שהינו מזין ביותר.

(3) **חליפת** המכתבים בין החברים נמשכה שנים רבות.

(4) השוטרים **עצרו** את הפושעים בשעת ביצוע הפשע.

השלשה המתאימה היא ח.ל.פ.

תשובה (4).

12. (1) **התדריך** ארך כשעה.

(2) ציפינו לו **בדריכות**.

(3) כשעיני **התרגלו** לחשכה הבחנתי כי מיכאל נמצא בחדר.

(4) תוקפו של **הדרכון** שלי עומד לפקוע.

השלשה המתאימה היא ד.ר.כ.

תשובה (3).

13. (1) שרגא אוהב לצפות בדרמות, ואני מעדיפה לצפות **במערבונים**.

(2) ההכנות ל**טקס/לערב** החגיגי הושלמו ברגע האחרון.

(3) **המשקפיים** האהובים עליך כבר אינם אופנתיים.

(4) מערכת העיתון **ערבה** לאמינות הידעה.

השלשה המתאימה היא ע.ר.ב.

תשובה (3).

14. (1) בעיזבונו של המלחין המנוח נמצאו כמה יצירות שלא פרסם בחייו.
(2) אף שהבית עומד ריק כבר כמה שנים, לא ניכרים בו סימני העזובה.
(3) חיזוריו הנמרצים של גדליה לא הועילו: מיכל נותרה אדישה.
(4) מי שנכנס לחנות שלי לעולם אינו עוזב/חוזר בידיים ריקות.
השלשה המתאימה היא ע.ז.ב.

תשובה (3)

השלמת משפטים (שאלות 15-19)

15. הקפדתו של תומפסון על שמירת _____ הייתה _____ ביותר. הביטוי הבולט ביותר לכך היה _____ לגלות לציבור _____.
- נציב את התשובה הראשונה, ובאמצעות בדיקתה ננתח את המשפט:
- תשובה (1): הקפדתו של תומפסון על שמירת העיקרון של "זכות הציבור לדעת" הייתה עיקשת ביותר. הביטוי הבולט ביותר לכך היה רצונו לגלות לציבור רק פרטים טפלים מישיבות הממשלה.
- המשפט בנוי משני חלקים: החלק הראשון מציג את עמדתו של תומפסון והשני את אופן התנהגותו, כאשר היחס בין שני החלקים הוא יחס של התאמה.
- בחלק הראשון נאמר כי תומפסון הוא בעד זכות הציבור לדעת. בחלק השני נאמר כי הוא רצה לגלות לציבור רק פרטים טפלים מישיבות הממשלה. מכיוון שאין יחס של התאמה בין שני החלקים, תשובה זו אינה נכונה.
- תשובה (2): הקפדתו של תומפסון על שמירת צנעת הפרט הייתה רופפת ביותר. הביטוי הבולט ביותר לכך היה הימנעותו מלגלות לציבור אפילו את הפרטים הטריטוריאליים ביותר על עמיתיו.
- בחלק הראשון נאמר כי תומפסון הוא נגד השמירה על הפרטיות. בחלק השני נאמר כי הוא נמנע מלגלות לציבור אפילו את הפרטים הטריטוריאליים ביותר על עמיתיו, כלומר, תומפסון שמר על צנעת הפרט. מכיוון שאין יחס של התאמה בין שני החלקים, תשובה זו אינה נכונה.
- תשובה (3): הקפדתו של תומפסון על שמירת צנעת הפרט הייתה קיצונית ביותר. הביטוי הבולט ביותר לכך היה סירובו העיקש לגלות לציבור את שמו הפרטי.
- בחלק הראשון נאמר כי תומפסון הוא בעד השמירה על הפרטיות. בחלק השני נאמר כי הוא סירב לגלות לציבור אפילו את שמו הפרטי, כלומר שמר על צנעת הפרט בקיצוניות. מכיוון שיש יחס של התאמה בין שני החלקים, זו התשובה הנכונה.
- תשובה (3).

16. פרופסור יואלי שיער כי תנועת העיניים הנצפות אצל בני אדם במהלך השינה _____ לתמונות הנעות שהם רואים בחלומותיהם. סברתו _____ לנוכח ממצאיה של ד"ר זקס, ולפיהם עיוורים מלידה, אשר _____, את עיניהם בשעת החלום.
- נציב את התשובה הראשונה, ובאמצעות בדיקתה ננתח את המשפט:
- תשובה (1): פרופסור יואלי שיער כי תנועת העיניים הנצפות אצל בני אדם במהלך השינה קשורות קשר ישיר לתמונות הנעות שהם רואים בחלומותיהם. סברתו מתערערת לנוכח ממצאיה של ד"ר זקס, ולפיהם עיוורים מלידה, אשר חולמים חלומות נטולי תמונות, מניעים את עיניהם בשעת החלום.
- המשפט בנוי משני חלקים: בחלקו הראשון של המשפט מתוארת השערתו של הפרופ' ביחס לקשר שבין תנועות העיניים לתמונות שהם רואים בחלומותיהם. חלקו השני של המשפט עוסק בממצאיה של הד"ר לגבי תנועות עיניהם של עיוורים והיחס בין שני החלקים המיוצג על ידי השלמה השנייה.
- על פי התשובה הראשונה השערת הפרופ' היא כי תנועות העיניים בשעת השינה קשורות לתמונות שאנשים רואים בחלומותיהם. על פי ממצאי הד"ר גם עיוורים אשר אינם רואים תמונות מניעים את עיניהם בחלומותיהם. לאור יחס הניגוד בין שני החלקים, יהיה זה נכון לומר כי סברתו של הפרופ' מתערערת לאור ממצאי הד"ר. זו התשובה הנכונה.
- תשובה (1).

17.

המו"ל החליט להדפיס על כריכת ספרו של סופר הילדים רביד את שם המאיירת מור באותיות _____, האותיות שבהן הודפס שמו של המחבר. להערכתך, החלטה זו עשויה _____ הצלחתו המסחרית של הספר, מפני ש _____ מור בקרב ציבור הקוראים בארץ _____ רביד.

נציב את התשובה הראשונה, ובאמצעות בדיקתה ננתח את המשפט:

תשובה (1): המו"ל החליט להדפיס על כריכת ספרו של סופר הילדים רביד את שם המאיירת מור באותיות **גדולות מן** האותיות שבהן הודפס שמו של המחבר. להערכתך, החלטה זו עשויה **לחבל** בהצלחתו המסחרית של הספר, מפני שאפילו המוניטין המעולה של מור בקרב ציבור הקוראים בארץ **לא יצליח להאפיל על השם הרע שיצא לרביד**.

המשפט מורכב משני חלקים עיקריים וקישור. בחלק הראשון (עד הנקודה) מתוארת החלטת המו"ל לגבי השם שברצונו להדגיש יותר על הכריכה (שמו של מי הודפס באותיות גדולות יותר). החלק השני את יחס ציבור הקוראים למאייר ולסופר והקישור בין שני החלקים מתבטא בהצלחת הספר לאור החלטת העורך ויחסם של ציבור הקוראים לסופר ולמאיירת.

בחלק הראשון נאמר כי המו"ל החליט להדגיש על גבי הכריכה את שם המאיירת מור יותר מאשר את שם הסופר רביד.

בחלק השני נאמר כי שלמור מוניטין מעולה ולרביד מוניטין גרוע (שם רע). יש התאמה בין החלטת העורך למוניטין של הסופר והמאיירת ולכן לא הגיוני לטעון שהחלטה זו עשויה לחבל בהצלחת הספר.

תשובה (2): המו"ל החליט להדפיס על כריכת ספרו של סופר הילדים רביד את שם המאיירת מור באותיות **גדולות מן** האותיות שבהן הודפס שמו של המחבר. להערכתך, החלטה זו עשויה **לסייע** בהצלחתו המסחרית של הספר, מפני שהמוניטין המעולה של מור בקרב ציבור הקוראים בארץ **עשוי להאפיל אפילו על השם הרע שיצא לרביד**.

בחלק הראשון נאמר כי המו"ל החליט להדגיש על גבי הכריכה את שם המאיירת מור יותר מאשר את שם הסופר רביד. בחלק השני נאמר כי שלמור מוניטין מעולה ולרביד מוניטין גרוע (שם רע). יש התאמה בין החלטת העורך למוניטין של הסופר והמאיירת ולכן הגיוני לטעון שהחלטה זו עשויה לסייע להצלחת הספר. זו התשובה הנכונה.

תשובה (2).

18.

למרות תפוצתם _____ של אמצעים טכנולוגיים חדישים בקרב החקלאים בחבל ארץ זה, _____ מי שסבורים כי תושבי האזור _____ אורח חייהם המסורתי. לראיה המבקר באזור כיום _____ בפסלי האלילים העתיקים, שעל פי האמונה מבטיחים תנובת אדמה בשפע.

נציב את התשובה הראשונה, ובאמצעות בדיקתה ננתח את המשפט:

תשובה (1): למרות תפוצתם **הגבוהה** של אמצעים טכנולוגיים חדישים בקרב החקלאים בחבל ארץ זה, **צודקים** מי שסבורים כי תושבי האזור **הפנו עורף לאורח חייהם המסורתי**. לראיה המבקר באזור כיום **לא נתקל עוד כבעבר** בפסלי האלילים העתיקים, שעל פי האמונה מבטיחים תנובת אדמה בשפע.

המשפט בנוי מחלק ראשון שבו יש ניגוד בין כמות האמצעים הטכנולוגיים שנמצא באזור לאורח החיים של תושביו וחלק שני המשמש כחיזוק ("לראיה") של המסקנה הנגזרת מן החלק הראשון.

על פי התשובה הראשונה יש ניגוד בין הכמות הגבוהה של האמצעים הטכנולוגיים לטענה שתושבי האזור זנחו את אורח החיים המסורתי.

כמות גבוהה של אמצעים טכנולוגיים דווקא עשויה להעיד כי תושבי האזור זנחו אורח חיים מסורתי ולכן ניתן לפסול תשובה זו כבר בשלב זה.

תשובה (2): למרות תפוצתם **הנמוכה** של אמצעים טכנולוגיים חדישים בקרב החקלאים בחבל ארץ זה, **טועים** מי שסבורים כי תושבי האזור **ממשיכים באורח חייהם המסורתי**. לראיה המבקר באזור כיום **לא נתקל עוד כבעבר** בפסלי האלילים העתיקים, שעל פי האמונה מבטיחים תנובת אדמה בשפע.

על פי התשובה למרות הכמות הנמוכה של האמצעים הטכנולוגיים טועים מי שחושבים שתושבי האזור ממשיכים את אורח החיים המסורתי, כלומר הטענה היא שהם אינם ממשיכים באורח החיים המסורתי, כלומר הם עברו לאורח חיים מודרני על אף שיש מעט אמצעים טכנולוגיים.

החלק השני מביא לראייה את העובדה שהמבקרים באזור אינם נתקלים בפסלי האלילים, ראייה שאכן מצדיקה את הטענה שהם עברו לאורח חיים מודרני. זו התשובה הנכונה.

תשובה (2).

19. ד"ר קרלוס טוען כי לרוב _____ יש סיבות _____. מכאן הוא מסיק כי _____ שטיפול טוב מתמקד בסיבות למחלה ולא בביטוייה, למחלות אלה יכול להימצא מרפא בטיפולים _____.
נציב את התשובה הראשונה, ובאמצעות בדיקתה ננתח את המשפט:

תשובה (1): ד"ר קרלוס טוען כי לרוב **מחלות הנפש** יש סיבות **גופניות**. מכאן הוא מסיק כי **מכיוון** שטיפול טוב מתמקד בסיבות למחלה ולא בביטוייה, למחלות אלה יכול להימצא מרפא בטיפולים **המתמקדים בגוף**.

המשפט בנוי משני חלקים והקשר ביניהם. בחלק הראשון טענתו של ד"ר קרלוס לגבי הגורמים למחלות הנפש וחלק שני העוסק במסקנה לגבי אופן הטיפול הראוי במחלה.

בחלק הראשון טוען ד"ר קרלוס כי הסיבות למחלות הנפש הן גופניות. מכיוון שלטענתו טיפול טוב מתמקד בסיבות למחלה הוא טוען בחלקו השני של המשפט כי אופן הטיפול הראוי הוא בטיפולים המתמקדים בגוף. מכיוון שמשפט זה הגיוני, הרי שזו התשובה הנכונה.

תשובה (1).

הגיון (שאלות 20-24)

20. **השאלה**: יפתח טען שהאות הראשונה בשם של עכברים היא תמיד האות א', ושלכל מי ששם מתחיל באות ר' אין זנב. יובל הראה ליפתח יצור ממין אחד, ובכך הפריך את שתי טענותיו של יפתח.

איזה מהיצורים הבאים יכול להיות היצור שהראה יובל ליפתח?

פיתרון: יפתח טוען שתי טענות. על פי הטענה הראשונה שמו הראשונה של כל עכבר היא האות א'. על מנת להפריך טענה זו יש להראות עכבר שהאות הראשונה בשמו **אינה** א'. תשובות (2) ו-(3) נפסלות שכן העכבר הנתון בהן אינו סותר את כלל א'.

על פי הטענה השנייה "לכל מי ששמו מתחיל באות ר' אין זנב". על מנת להפריך טענה זו יש להראות מישהו שהאות הראשונה בשמו היא ר' והוא **בעל** זנב. תשובה (1) נפסלת שכן מי ששמו מתחיל באות ר' **ואינו** בעל זנב אינו יכול להפריך את הטענה.

תשובה (4).

21. **השאלה**: בשיחה בין ניסן לרחמים אמר ניסן: "התנהגותך משולה להתנהגותו של אדם המתלבש בהידור לקראת שיחת טלפון".

לאיזה מהמצבים הבאים יתכן שניסן התכוון?

פיתרון: מכיוון שאין סיבה להתלבש בהידור לפני שיחת טלפון בה המשוחח מעברו השני של הקו אינו יכול להתרשם מן הלבוש, הרי שעלינו לחפש תשובה בה הפעולה המבוצעת היא חסרת טעם בסיטואציה הנתונה. תשובה שכזו היא תשובה (4). אין טעם לרענן את ידיעותיך במתמטיקה לקראת לימודים בחוג להיסטוריה בו הידע המתמטי אינו בא לידי ביטוי.

הפעולה המתוארת בתשובה (1) אינה חסרת טעם, שכן ביטוח תכולת הדירה יכול לאפשר לך לקבל פיצוי במקרה ויפרצו אל הדירה שוב ויגנבו את תכולתה.

תשובה (4).

22. **השאלה**:

- הרצל מוכן להתחתן רק עם אישה גבוהה.
- פסיה מוכנה רק עם גבר שהוא רגיש או בעל חוש הומור, אך לא עם גבר שהוא בעל שתי התכונות גם יחד.

איזה מהעובדות הבאות תבטיח כי השניים **לא** יתחתנו לעולם זה עם זה?

פיתרון: נבדוק את התשובות המוצעות.

תשובה (1): נשים גבוהות מוכנות להתחתן רק עם גבר שהוא גם רגיש וגם בעל חוש הומור

על פי הנתון הראשון הרצל מוכן להתחתן רק עם אישה גבוהה, ומכאן שעל מנת להתחתן עם פסיה על פסיה להיות אישה גבוהה.

נשים גבוהות על פי התשובה מוכנות להתחתן רק עם גבר שהוא גם רגיש וגם בעל חוש הומור, מכיוון שפסיה על פי הטענה השנייה אינה מוכנה להתחתן עם גבר שהוא גם רגיש וגם בעל חוש הומור, הרי שאם פסיה היא אישה גבוהה, הרי שהיא **לא תוכל** להתחתן עם הרצל ואם היא אינה גבוהה, הרי שהרצל **לא יוכל** להתחתן איתה, שכן הוא מוכן להתחתן רק עם נשים גבוהות. זו התשובה הנכונה.

תשובה (1).

23. השאלה: במחקר שבדק את השפעתה של אכילת סלרי על תוחלת החיים, הושווה תוחלת חייהם של תושבי סרילנד, שבה כולם ניזונים מסלרי, תוחלת חייהם של תושבי זוקילנד, שבה כולם אוכלים רק קישואים. התנאים הסביבתיים בשתי המדינות שווים. נמצא כי תוחלת החיים בסרילנד גבוהה בהרבה מתוחלת החיים בזוקילנד. מכך הסיקו החוקרים כי אכילת סלרי מעלה את תוחלת החיים.

איזה מהנתונים הבאים עשוי להחליש את טענת החוקרים?

פיתרון: נבדוק את התשובות המוצעות.

תשובה (1): נמצא כי אכילת קישואים תורמת לעליה בתוחלת החיים.

אם אכילת קישואים תורמת לעליה בתוחלת החיים הרי שהיינו מצפים כי תוחלת חייהם של תושבי זוקילנד הניזונים מקישואים תהיה גבוהה מתוחלת החיים של תושבי סרילנד הניזונים מסלרי. אם למרות ציפיותינו, תוחלת החיים של אלו שניזונים מסלרי גבוהה בהרבה מתוחלת החיים של מי שניזונים מקישואים, הרי שהטענה כי אכילת סלרי מעלה את תוחלת החיים מתחזקת.

תשובה (2): נמצא כי אכילת קישואים מביאה לידי ירידה בתוחלת החיים.

תשובה זו מחלישה את טענת החוקרים על ידי מתן הסבר חלופי, שכן אם אכילת קישואים מביאה לידי ירידה ברמת החיים יתכן כי לא הסלרי הוא שמעלה את תוחלת החיים, אלא שאכילת הקישואים היא הגורמת לירידה בתוחלת החיים של תושבי זוקילנד וזוהי הסיבה שתושבי סרילנד חיים שנים רבות יותר. זו התשובה הנכונה.

תשובה (2).

24. השאלה: ארבע אחיות - חנה, צילה, עדה וברוריה - שגיליהן שונים, שיחקו בכדור. על פי חוקי המשחק, כל אחות רשאית למסור את הכדור לכל אחת מהאחיות הצעירות ממנה ורק להן, ואילו האחות הצעירה ביותר רשאית למסור את הכדור לאחות הבכורה בלבד.

חנה מסרה את הכדור לעדה, ועדה מסרה את הכדור לצילה, שמסרה את הכדור בחזרה לעדה.

מכאן נובע בהכרח ש-

פיתרון: על פי החוקים הנתונים בשאלה כל אחות יכולה למסור רק לאחות הצעירה ממנה ורק האחות הצעירה ביותר רשאית למסור למישהי המבוגרת ממנה - לאחות הבכורה בלבד. מן הנתון לפיו עדה מוסרת את הכדור לצילה וצילה מחזירה את הכדור לעדה, ניתן להסיק כי עדה וצילה הן בהכרח האחות הצעירה ביותר והאחות הבכורה, שכן בכל מצב אחר לא יתכן ששתי אחיות 'מתמסרות' ביניהן. נסביר: במצב 'רגיל' כאשר אחות כלשהי מוסרת לאחות אחרת, הרי שבהכרח אחות זו צעירה ממנה, אולם 'אחות צעירה' אינה יכולה למסור חזרה את הכדור לאחות המבוגרת ממנה אלא אם כן מדובר באחות הבכורה.

קעת עלינו לקבוע מי מבין השתיים היא האחות הצעירה ביותר ומי הבכורה.

מכיוון שנתון כי חנה מסרה את הכדור לעדה, הרי שבהכרח חנה מבוגרת מעדה. מכאן שעדה אינה יכולה להיות האחות הבכורה, ולפיכך לא נותר אלא לקבוע כי עדה היא האחות הצעירה ביותר.

נבדוק: חנה המבוגרת מעדה מסרה לעדה את הכדור, עדה האחות הצעירה ביותר מסרה את הכדור לאחות הבכורה - צילה, אשר מסרה את הכדור לאחות הצעירה ממנה - עדה.

תשובה (4).

הבנת הנקרא (שאלות 25-30)

25. השאלה: המילה "צעקות" (שורה 2) מוצגת בפסקה הראשונה כ -

פיתרון: על פי הטקסט מטפורה היא המרה של מילה אחת במילה אחרת, המילה המוחלפת מכונה מדומה ואילו המילה המחליפה נקראת מדמה. מכיוון שהמילה **צעקות** מוחלפת על ידי המילה **שאגות**, הרי שהיא מדומה.

תשובה (3).

26. השאלה: איזו מהמילים הבאות משמשת בשורה 19 בתפקיד של מטפורה?

פיתרון: מטפורה היא מצב בו מחליפים מילה אחת אשר מתאימה להקשר במילה אחרת אשר לקוחה משדה אחר של משמעות. המילה הלקוחה משדה אחר של משמעות בשורה 19 היא המילה "הולדתה" אשר אינה קשורה לשדה המשמעות של מילים אשר, כידוע, אינן נולדות אלא נוצרות.

תשובה (1).

27. השאלה: על פי הקטע, "המכניות האוטומטית כמעט של פיענוח מילים ומשפטים בשפה" (שורות 8-9) מותנית ב-

פיתרון: על פי הקטע האדם נוטש את המכניות האוטומטית כאשר הוא רואה מילים החורגות מן ההקשר, כלומר במצב רגיל המילים מייצגות באופן חד-משמעי מהות מסוימת ועל כן הן מובנות כפשוטן. כלומר, המכניות האוטומטית אפשרית רק כאשר ישנה אחידות בשדה המשמעות של הטקסט.

תשובה (2).

28. השאלה: "מטפורות מתות" (שורות 24-25) מכונות "מתות", מכיוון ש-

פיתרון: בפסקה השלישית מתארים מטפורות מתות כמטפורות שעקב השימוש הרב בהן נשכחה משמעותן המקורית והן איבדו את משמעותן המקורית, כלומר נותרה להם רק משמעותם החדשה (שורה 25 נאמר כי "עקב השימוש הרב בהן נשכחה משמעותן המקורית, והן נטמעו בשפה כמילים או כביטויים רגילים." שורות 26-27: "במטפורות כאלו, ריבוי המשמעויות - המעניק למטפורה את ה"חיות" המפעמת בה - הוא נחלת העבר בלבד".

תשובה (4).

29. השאלה: הבנתן של מטפורות מתות נעשית -

פיתרון: על פי הקטע יש להבין את משמעותה של מטפורה באמצעות פרשנות (שורה 10-11), מילה רגילה מובנת כפשוטה. מכיוון שמטפורות מתות הן כאלו שהבנתן אינו מצריך הפעלה של מערכת פרשנית (שורה 22), והן נטמעו בשפה כמילים או כביטויים רגילים (שורה 24), הרי שיש להבין כפשוטן כמו מילים רגילות.

תשובה (2).

30. השאלה: ד"ר קוק טוען ששפה מטפורית אינה מתאימה למאמרים מדעיים, מכיוון שמאמרים כאלה מחייבים דיוק רב.

לאיזה מתכונות המטפורה סביר שד"ר קוק מייחס את קביעתו?

פיתרון: על פי ד"ר קוק מאמרים מחייבים דיוק רב, מכיוון שמטפורה מאופיינת בריבוי המשמעויות שלה (שורה 26), הרי שזו התכונה אליה מכוון ד"ר קוק.

תשובה (4).